

HAVZA MESLEK YÜKSEKOKULU

EMLAK VE EMLAK YÖNETİMİ PROGRAMI

EML218-Meslek Etiği

Öğr. Gör. Derya KABASAKAL ŞAHİN

Etik Dışı Davranışı Doğuran Nedenler

EML218-Meslek Etiği

Hafta-13

Etik Dışı Davranışı Doğuran Nedenler

- Etik dışı davranışların hem bireysel hem de örgütsel bir takım nedenleri bulunmaktadır.

Etik dışı davranışların;

- sosyo-kültürel ve ekonomik türleri (yolsuzluk, kayırma, rüşvet vs.) incelendiğinde bunların genellikle dışsal nedenlerden kaynaklandığı;
- psikolojik türleri (bencillik, işkence, şiddet, cinsel taciz vs.) incelendiğinde ise bunlarında kişisel nedenlerden kaynaklandığı görülmektedir.

Kişisel Nedenler

1. Etik Ölçütleri Farklı Yorumlama
2. Bireyin Bencil Davranması
3. Etik İkilemler
4. Mesleki Bilgi Yetersizliği

1. Etik Ölçütleri Farklı Yorumlama

- Bireyin sahip olduğu etik ölçütlerin farklılık gösterme nedenleri, bireyin yaşadığı çevre, aldığı eğitim, çeşitli psikolojik etkenler olabilmektedir.
- Bireyin ölçütleri ile toplumsal ölçütlerin kesiştiği noktalarda bu etkenler etkili olabilmekte ve bireyi etik dışı davranışa sürükleyebilmektedir.

2. Bireyin Bencil Davranması

- Bencil davranan yönetici veya çalışan tek kendisinin ihtiyaçlarının olduğunu varsayarak paylaşımı reddedecek, diğerlerinin ihtiyaçlarını görmezlikten gelecektir.
- Oysa örgütsel çalışmalar ise aksine paylaşmayı ve birlikte hareket etmeyi gerektirir.

3. Etik İkilemler

- *Etik ikilem*, iki veya daha fazla değerin çatışma halidir.
- Bir konunun birbirleriyle çatışan iki tarafının bulunması ve bu iki tarafın doğruluğunun tartışılabilir yanlarının olması *etik ikilem* ile karşı karşıya olunduğunu gösterir.

Etik dışı davranışı geçerli veya haklı göstermek

- *Herkes bunu yapıyor:* Müşterisinin vergi kaçırmasına yardımcı olan bir muhasebecinin, başka meslektaşlarım da yapıyor demesi gibi.
- *Yasal ise ahlakidir:* Kayıp eşya bulan bir kişinin, eşyanın sahibi ortaya çıkıp kendini ispat etmediği sürece eşyayı kimseye teslim etmek istememesi gibi.

- *Ortaya çıkarılabilme ve cezalandırılma olasılığı:*
Sergilenen etik dışı davranışın sonunda ortaya çıkarılabilme ve cezalandırılma olasılığı fazla ise, kişi bu davranışından vazgeçebilir. Aksi takdirde etik dışı davranışı sürdürebilir.

Etik ikilemlerin çözümlenmesinde formel yaklaşım ilkeleri şunlardır:

- Geçerli durumları belirle
- Bu duruma dayanarak ahlaki sorunu belirle
- Bu sorunun etkileyeceği kişiyi, kişileri ve nasıl etkileneceklerini belirle
- Etkilenenlerin sorun çözümlemede alternatif davranış biçimlerini belirle
- Her alternatif açısından muhtemel sonucu belirle
- En uygun davranış biçimini seç.

4. Mesleki Bilgi Yetersizliği

- Mesleki bilgi yetersizliği, meslek esaslarını ve optimum klasik bilgilerini bilmeme, temel beceriden yoksun olma durumudur.
- Bilgi eksikliği veya yetersizliği nedeniyle birey, müşteri kaybı, tatminsizlik gibi mesleğiyle ilgili sorunlar yaşamaya başlar.
- Dolayısıyla bu durumlar bireyleri etik dışı davranışlara sürükleyebilmektedir.

Bireyleri Etik Dışı Davranışa Yönelten Dışarıdan Kaynaklanan Nedenler

1. İşletme yönetiminin etik davranışları algılama farkı
2. Rekabet
3. Meslek ücreti
4. Karşılıklı güvensizlik
5. Sahte ve yanıltıcı belge
6. Etik davranışların esnetilmesi

1. İşletme Yönetiminin Etik Davranışları Algılama Farkı

- İşletmelerdeki yöneticiler etik dışı davranışlara yönelirken, çalışanlar bu davranışlara katılabilir veya sessiz kalarak, karşı çıkmayabilir.
- İşini kaybetme korkusu çalışanın etik dışı duruma göz yummasına sebep olabilir.

2. Rekabet

- Rekabet yoğunluğu, haksız rekabete yol açabilir, haksız rekabet ise çoğu zaman etik dışı davranışlara yol açmaktadır.
- İşletmelerin rakiplerini karalayarak rekabet avantajı elde etmeye çalışmaları etik dışı bir davranıştır.

3. Meslek Ücreti

- Çalışan yerine getirebileceği ölçüde iş yükü almalı ve bu işleri gerektiği şekilde yerine getirmelidir.
- Ayrıca yapılan işle ilgili olarak da gerçek ve hak edilen ücret talep edilmelidir.
- Herhangi bir meslek yalnızca maddi kazanç sebebiyle tercih ediliyorsa, bu durumda etik dışı davranışlar ortaya çıkarır.

4. Karşılıklı Güvensizlik

- İşletmelerde yöneticiler ve çalışanlar arasında karşılıklı güven oluşması işletmenin amaçlarını gerçekleştirmesi açısından önemli bir husustur.
- Bunun yanında güvensizliğin bulunduğu bir ortamda etik dışı davranışın da gerçekleşmesi söz konusu olabilir.

5. Sahte ve Yanıltıcı Belge

- Bu tür belgeler, çalışanla ilgili olmamasına rağmen zor duruma düşmelerine neden olabilir.
- Bu belgeleri ayırt etmek ya da saptamak oldukça güçtür. Meslek elemanları bu konuda yanılgıya düşebilirler.

6. Etik Davranışların Esnetilmesi

- Etik davranışların esnetilmesi etik dışı davranışların oluşmasına zemin hazırlar.

Haftaya g r   mek üzere..

